

SIVILOMBUDET STORTINGETS OMBUD FOR
KONTROLL MED FORVALTNINGEN
Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
2025/65846-3

Dato:
06.06.2025

Svar på ny vurdering av Nordland fengsel, avdeling Bodø sin oppfølging etter Sivilombudets besøk

Viser til deres brev av 01.04.25 om ny vurdering av oppfølging etter besøk 20.-22. november 2023. Nordland fengsel har gjennomgått Sivilombudets vurdering med de punktene dere ønsker videre oppfølging på.

Ressurssituasjon.

Sivilombudet har uttrykt bekymring for at fengselet har en presset ressurssituasjon at det er vanskelig å sikre minimum 8 timer utenfor cella daglig for alle innsatte, og at forholdene går utover sysselsetting, tilsyn/tilstedeværelse av betjenter, kontaktbetjentarbeid, programvirksomhet og fremstillinger. Sivilombudet viser til deres tidligere brev hvor de la til grunn at fengselet varsler tydelig om dette til overordnet myndighet.

Nordland fengsel er i likhet med Sivilombudet bekymret for en presset ressurssituasjon som negativt påvirker evnen til utførelse av samfunnsoppdrag, resultatkrav og soningsinnhold for innsatte. I innrapportering april 25 har vi også tydeliggjort situasjonen.

Nordland fengsel legger til grunn at Kriminalomsorgen sentralt og regionalt er godt kjent med dette ift tidligere innrapporteringer, styringssamtaler, resultater, ressurs/budsjettsituasjon, ledermøter og jevnlig dialog. Situasjonen ved hs Bodø er presset ift soningens innhold, økonomi, ressursmangel, krevende innsatte, rekruttering, stor grad av ikke fengselsfaglig arbeidskraft, samt behov for store innsparinger på inntil 10 millioner kroner.

Etter vår vurdering må politisk nivå i større grad ta situasjonen i Kriminalomsorgen på alvor ved å gi etaten mulighet til å utføre samfunnsoppdraget. De må videre sikre

samsvar mellom krav/forventninger og de ressurser etaten innehar av bemanning, økonomi og bygningsmasse. 2

Nordland fengsel opplever betydelige utfordringer knyttet til bemanning og rammevilkår, som har direkte innvirkning på både sikker drift og kvaliteten på soningsinnholdet.

En vedvarende utfordring er lav tilgang på fagutdannede fengselsbetjenter, noe som svekker vår kapasitet til å opprettholde et stabilt og profesjonelt miljø. Fagutdannet personell er avgjørende for sikkerhet, relasjonsarbeid, konflikthåndtering og gjennomføring av målrettede tiltak.

Det er høy andel ufaglærte vikarer og stor turnover. For å kompensere for vakante stillinger benyttes det ufaglærte vikarer. Dette påvirker kvaliteten på oppfølgingen av innsatte og stabiliteten i miljøet negativt. Den høye turnoveren blant fast ansatte reduserer kontinuitet og svekker muligheten for langsiktig planlegging.

Bygningsmasse, vedlikehold og fysiske rammer innendørs og utendørs er utdaterte og ikke i samsvar med moderne kriminalomsorg. Dette begrenser fleksibiliteten i bruken av lokalene og gjør det krevende å tilby tilfredsstillende aktivitet, skjerming og tilrettelagt soning.

Vi ser en økning i antallet ressurskrevende innsatte med sammensatte utfordringer, herunder psykiske lidelser, rusavhengighet og høy voldsrisiko. Dette stiller store krav til bemanning, kompetanse og sikkerhetsmessige tilpasninger.

Tilførsel av personellmessige og økonomiske ressurser vil ha en betydelig effekt på kvaliteten i fengselets drift og på innsattes soningsforhold.

Bedre grunnbemanning gir økt trygghet for både ansatte og innsatte, og gjør det mulig å håndtere uforutsette hendelser uten å måtte redusere planlagte aktiviteter.

Tilgjengelige ressurser vil gjøre det mulig å styrke innsattes arbeidstilbud og opplæring, noe som er dokumentert kriminalitetsforebyggende og fremmer rehabilitering.

Økt bemanning gir mulighet for utvidet fellesskapstid og hyppigere besøk, noe som er avgjørende for å opprettholde sosiale bånd og motivasjon hos innsatte.

Styrking av faglig innhold og programvirksomhet kan med økte ressurser gi grunnlag for å iverksette og videreutvikle behandlings- og endringsprogrammer, med tilhørende evaluering og faglig oppfølging.

En styrket økonomisk ramme vil bidra til mer fleksibel drift, økt vedlikehold av bygg og utstyr, samt investering i tiltak som kan forbedre innsattes hverdag og ansattes arbeidsmiljø. 3

Dagens ressursnivå utfordrer fengselets evne til å gjennomføre en trygg, forutsigbar og rehabiliteringsfremmende soning. Vedvarende underbemanning, høy turnover, en bygningsmasse med vedlikeholdsbehov og økt andel krevende innsatte gjør at vi stadig må prioritere mellom kjerneoppgaver.

Tilførsel av ekstra ressurser vil ikke bare bedre sikkerheten, men også styrke muligheten for individuell oppfølging, faglig kvalitet i tiltakene, og et mer rehabiliteringsorientert soningsinnhold.

Rutiner om kartlegging og dokumentasjon av selvskadings- eller selvmordsrisiko, og om evaluering, læring og forebygging etter alvorlige hendelser, som selvmord når de er ferdigstilt.

Viser til vår tidligere innsendelse 05.04.23 pkt. 7 med vedlegg av «opplysninger til lege/helsetjeneste», «Kartleggingsskjema risikofaktorer for selvmord/selvskading», og «Tiltaksliste ved risiko for selvmord/selvskading», samt pkt 15 med vedlagte retningslinjer til straffegjennomføringsloven «Forebygging og håndtering av selvskading, selvmordsforsøk og selvmord i fengsel.

I vårt svar av 24.02.25 har vi informert om at det er nedsatt en arbeidsgruppe som er i gang med å få på plass rutiner for oppfølging av ansatte, læring etter alvorlige hendelser som vold selvskading, selvmordsforsøk og selvmord hvor innsatte har vært involvert. Gruppen har hatt som mål å være ferdig med sitt arbeid i mai 25. Arbeidsgruppens arbeid med nye rutiner er forsinket og ikke ferdigstilt, og disse rutinene kan følgelig ikke oversendes.

Endringer i dagsplan for å kunne gi tilbud om friluft i dagslys/tussmørke.

Nordland fengsel avdeling høy sikkerhet Bodø har i operativt ledermøte mai 25 besluttet å justere dagsplanen for innsatte i helgene på vinterhalvåret for å gi innsatte tidligere tilgang til luftegård. De nye rutinene vil tre i kraft senhøsten 2025.

Minimum 8t utenfor cellen.

Fengselet har økt felleskapstiden i helg for alle felleskapsklarerte innsatte fra 7,5 timer til 8 timer. Vi har en velfungerende praksis med å fordele innsatte med utfordringer til alle avdelinger for å spre belastningen, og for å redusere konfliktnivået internt i avdelingene. Som Sivilombudet nevner, bør felleskapet ha en viss tilstedeværelse av fengselsbetjenter for å sikre tryggheten til både innsatte og ansatte. Det anbefales av Sivilombudet at vi styrker tilstedeværelsen for å øke graden av trygghet. Fengslets rutineutvalg har konkludert med at bemanningen og øvrige arbeidsoppdrag på dagtid tilsier at vi i mindre grad kan sørge for sikkert felleskap for ikke sysselsatte innsatte på dagtid. De ansatte er i for stor grad opptatt med andre gjøremål som møter, fremstillinger, ulike vakthold og diverse følgetjeneste av

innsatte som skal til ulike områder på fengslet. En utlåsning av øvrige innsatte i samme tidsrom ville vært risikabelt uten tilstedeværelse av fengselsbetjenter. Nordland fengsel minner i forlengelsen av dette på at det idag ikke er lovfestet noen minstenorm for daglig fellesskap, og at Kriminalomsorgen kun har fastsatt at alle avdelinger i fengslene skal ha en dagsorden som innebærer minst to timer fellesskap i døgnet. 4

Se pkt. ressursituasjon. En økning av ressurser, rammer og bemanning kan gi større muligheter for tid utenfor celle. Økning av ressurser til sysselsetting og aktivitet kan gi større generelle muligheter for tid utenfor cellen og til sysselsetting. En andel ressurskrevende innsatte vil kreve individuell oppfølging som er svært ressurskrevende for å kunne opprettholde aktivitet, sysselsetting, samt sikkerhet og trygghet i gjennomføringen.

Utbedring av hovedluftegård.

Det er tidligere utarbeidet utkast til utbedring av hovedluftegården. Ønskede utbedringer var anslått til å kunne koste ca Kr. 350.00 inkl. treningsutstyr, materialkostnader, sitteplasser og ly for vær. Reduksjon av innholdet i utbedringen og egeninnsats ga en anslått kostnad til ca. 100.000. Det er ikke budsjettmessig dekning for dette. Innhold og omfang av utbedringer av luftegård er i mai 2025 ytterligere redusert til å kun bestå av et mindre takoverbygg med mulighet for beskyttelse mot vær. Kostnadene til dette er anslått til ca. 20.000 eks moms. Bygging planlegges gjennomført sommer og/eller høst 2025, og forutsetter godkjennelse (som vi antar å få) fra Statsbygg.

Kenneth Jansson
Fungerende fengselsleder
Kriminalomsorgen Nordland

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.

Kopi til:
Roger Leifseth
Jim Nordskog
Tor Stenseth
Hanne Christoffersen Hagen
Per Ivar Vangstad
Mette Moe
Kriminalomsorgsdirektoratet
Kriminalomsorgen region nord